

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ЖИТОМИРСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА КОМУНАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «УМАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА ЧЕРКАСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ»
УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
РАДА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ

Матеріали II-ї Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн-
конференції

*«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ»*

2 березня 2023 рік

Умань, 2023

Головний редактор:

Коляда Наталія Миколаївна - голова організаційного комітету доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Кравченко Оксана Олексіївна - співголова організаційного комітету, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Сафін Олександр Джамільович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Албул Ірина Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Бялик Оксана Василівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Діхтяренко Світлана Юріївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Матрос Ольга Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, заступник декана з наукової роботи факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лисенко Анна Олегівна - голова Наукового товариства студентів та аспірантів факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти (протокол № 10 від 23.03.2023 р.)

«Проблеми та перспективи соціальної роботи та психології в умовах війни»: матеріали II-ої Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн- конференції (Умань, 2 березня 2023 рік) / ред. кол.: Коляда Н.М., Кравченко О.О., Албул І.В., Матрос О.О., Лисенко А. О. - Умань: УДПУ, 2023. - 195 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайн-конференції «Проблеми та перспективи соціальної роботи та психології в умовах війни», яка відбулася на базі факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини 2 березня 2023 року.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

Маснюк Д. Ю. ВИКОРИСТАННЯ БАТЬКІВСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ ТРАВМУВАННЯ ДИТИНИ	9
Папірна Е. І. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.....	11
Полторацька О. С. СІОЦІОМЕТРІЯ ЯК ЕМПІРИКО-ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ПСИХОДРАМИ.....	13
Гушевата М. М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	15
Харкава К. Д. ЕМОЦІЙНИЙ СЕРФІНГ ЯК ТЕХНІКА РЕГУЛЯЦІЇ ІНТЕНСИВНИХ ЕМОЦІЙ ..	17
Льченко Л. В. ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ НА ПРОЯВИ НАСИЛЬСТВА В РОДИНІ.....	18
Скакун В. В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	21
Бортовський І. О. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД БОЙОВИХ ДІЙ.	24
Ритченко В. П., Черниченко О. В. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	27
Пападопулос А. К. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ	30
Дубенко А. В. ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ АЛКОГОЛІЗМУ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	34
Кондратюк І. С. МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗМІНИ ТА ДІЄВІ ЗАХОДИ...	36
Моргай Л. А., Туркач В. О. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ГРОМАДЯН.....	39

Моргай Л. А. ВИМОГИ ДО ЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ	42
Моргай Л. А., Олійник Н. М. СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	45
Моргай Л. А., Ковальчук Я. А. ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	48
Моргай Л. А., Колосяк А. Р. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	52
Моргай Л. А., Михайлова Л. І. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	54
Моргай Л. А., Дубіна Л. В. ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	58
Колосінська Н. М. ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	61
Полехіна В. М., Бондар О. В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДЕВІАНТНИМИ ПРОЯВАМИ У ПОВЕДІНЦІ.....	63
Полехіна В. М., Шкарупа А. СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.....	66
Полехіна В. М., Зосіменко А. СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ..	68
Гончар А. ІНІЦІАТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ПРИ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ІЗ НАВКОЛИШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ	71
Кобзун В. А. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ЦЕНТРУ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	73
Фрей О. П. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	75

Сушинська О. В.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З БАГАТОДІТНИМИ СІМ'ЯМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	77
Зінченко М. А.	
ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ ОСОБИСТОСТІ В ПОДОЛАННІ СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ	80
Коваленко В. В.	
ПСИХОЛОГІЧНІ ХВИЛИНКИ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	83
Ковальчук Н. Н.	
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО БРЕНДУ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	86
Баланюк М. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	88
Науменко М. В.	
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ СУЧАСНИХ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК У ПЕРІОД РАННЬОЇ ДОРОСЛОСТІ	91
Леженко Л. П.	
ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА ОСОБИСТІСТЬ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	93
Войтко І. О.	
КОМУНІКАТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ВНУТРІШНЬОГРУПОВИХ СТОСУНКІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	96
Марченко М. М.	
ПРОФЕСІЙНА РЕФЛЕКСІЯ В КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	98
Нікіруй З. В.	
ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ ЯКОСТІ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	102
Титоренко Т. О.	
ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ ДЛЯ ЗЦІЛЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	104
Кучер Г. М.	
ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМАНСЬКУ МІСЬКУ ТЕРИТОРІАЛЬНУ ГРОМАДУ	107
Ачкасова В. Б.	
СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГРУПА	111

Тарасов Я. В. ОСОБЛИВОСТІ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ..113	
Черненко Н. М. ПРАВОВІ ОСНОВИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ... 116	
Кравець Д. С. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ..... 119	
Майстренко В. М. КОНФЛІКТИ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ: СУТНІСТЬ, ТИПИ, ПРИЧИНИ 121	
Рябініна М. А. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПОСТРАЖДАЛИМ ПІД ЧАС ВІЙНИ..... 124	
Лебідь М. О. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ДІТЯМ, ЇХНІМ БАТЬКАМ ТА СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ..... 127	
Черноуцька Д. О. «ОСОБЛИВОСТІ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ» 131	
Поліщук А. О. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ 134	
Думанська В. О. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ..... 137	
Казначесв М. В. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У СПРИЙНЯТТІ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ 140	
Ковальчук Е. Б. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДТРИМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЖІНОК ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЖІНОЧОГО САМОГУБСТВА..... 143	
Віштал С. В. ПОКАРАННЯ ТА ЗАОХОЧЕННЯ ЯК МЕТОДИ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ УСПІХУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....146	
Чопова А. В. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ..... 148	
Рассказова О. І.	

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО ТА ЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ І ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ В УКРАЇНІ	152
Євич С. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ ПРИХИЛЬНОСТІ ДО БАТЬКІВ ТРИВОЖНИХ ДІТЕЙ.....	155
Вовкотруб О. О.	
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЛЮДЯМ ПОХИЛОГО ВІКУ	157
Кабанюк О. С.	
ВПЛИВ ТРАДИЦІЙНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ	159
Назаренко Т. Ю.	
СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	161
Матрос О. О., Ткачук Т. О.	
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМІТТЕНИХ ОСІБ	163
Матрос О. О., Ткачук Ю. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	167
Матрос О. О., Шуляк Т. С.	
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	169
Кизима Н. Е.	
СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В ПЕРІОД ПСИХОКОРЕКЦІЇ ПОСТРАЖДАЛИХ У ВІЙНІ	172
Величко Т. В.	
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ЩОДО ПСИХОКОРЕКЦІЇ ОСОБИСТІСНОЇ ГІДНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	175
Григоренко В. Л.	
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ І ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.....	176
Зайченко Л. Л.	
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ В ПЕРІОД ВІЙНИ	180
Угодіна А.	
РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	182
Жученко А. О.	

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗОНАХ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	185
Лівандовська І. А. Філіпов В. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	187
Юхта Д. А.	
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ СІМЕЙ З ДІТЬМИ	191

**Моргай Лілія Анатоліївна,
доктор філософії, доцент, доцент кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини**

ВИМОГИ ДО ЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ

Визначальні етичні норми і принципи соціальної роботи викладені в праці «Етика соціальної роботи: принципи і стандарти», схваленій Міжнародною федерацією соціальних працівників (МФСП) 1994 р. Праця складається з преамбули, де в стислій формі обґрунтована важливість етичної обізнаності як складової частини професійної практики соціальних працівників, а також двох важливих документів: Міжнародної декларації етичних принципів соціальної роботи та Міжнародних етичних стандартів соціальних працівників [2].

У Міжнародній декларації етичних принципів соціальної роботи подані етичні принципи професії соціального працівника, окреслені проблемні галузі, рекомендовані загальні методи вирішення етичних проблем.

Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників базуються на положеннях Міжнародного морального кодексу професійних соціальних працівників, прийнятого у 1967 р. У вступі до цього документа задекларовано, що соціальна робота ґрунтується на різних гуманістичних, релігійних та демократичних ідеалах і філософських концепціях, мета яких – задоволення суспільних потреб і розвиток людського потенціалу [2].

Саме тому соціальні працівники повинні:

- служити людині заради її добробуту й реалізації її можливостей;
- розвивати й використовувати обґрунтовані знання з поведінки людини і соціальної поведінки;
- сприяти розвитку ресурсів, які б відповідали індивідуальним, груповим, національним і міжнародним потребам і прагненням;

– бути відданими справі заради досягнення соціальної справедливості.

Загальні норми етичної поведінки соціального працівника.

Для соціального працівника на підприємстві важливо розуміти кожного окремого працівника (клієнта), а також ситуацію та чинники, які впливають на його поведінку.

Згідно з етичними стандартами необхідно підтримувати і розвивати цінності, знання та методи соціальної роботи, утримуючись від будь-якої поведінки, яка заважає роботі, а також визнавати професійні та особистісні обмеження.

Стандартами передбачена участь соціальних працівників у розробленні соціальної політики та програм, які поліпшують якість життя в суспільстві, звичайно, в межах своєї професійної компетенції [1].

Одним із етичних стандартів є діяльність щодо визначення та пояснення соціальних потреб, основи та характеру індивідуальних, групових соціальних проблем.

Норми соціальної роботи стосовно клієнтів. По-перше, соціальний працівник повинен брати на себе відповідальність за виявлених клієнтів, яка полягає у пошуку правильних, етичних шляхів вирішення їх проблем, стосується можливих наслідків прийнятих рішень.

Стосунки з клієнтом мають будуватися на довірі, на підтримці права на приватне життя і конфіденційності, а також на відповідальному використанні інформації.

На збір і використання інформації про клієнта перш за все необхідно отримати його згоду. Винятком, як це визначено стандартами, можуть бути ті випадки, коли клієнт не може нести відповідальність за свої вчинки або якщо це може серйозно зашкодити іншим особам. Слід також забезпечити доступ клієнтів до документації соціальних працівників, яка їх стосується [1].

Таким чином, потрібно поважати наміри клієнтів нести відповідальність за особисті дії та допомагати з рівною готовністю всім клієнтам. Якщо неможливо надати професійну послугу на таких умовах, то клієнтів потрібно

сповістити про це таким способом, щоб залишити за ними свободу дії.

Окрім того, соціальне обслуговування має бути спрямоване на допомогу клієнтам – групі, громаді – досягти самореалізації у максимальному використанні свого потенціалу за умови поваги прав інших. Слід допомогти клієнту зрозуміти і використати надані послуги для підтримки реалізації його законних бажань та інтересів.

Норми стосунків соціального працівника з установами й організаціями. У цій частині документа звернута увага на те, що працювати і/або співпрацювати соціальному працівникові слід лише з тими установами та організаціями, чия політика, процедури та діяльність скеровані на адекватне надання послуг і стимулювання професійної практики відповідно до етичних принципів МФСП.

Соціальний працівник повинен відповідально виконувати встановлені обов'язки і завдання установ або організацій, робити внесок у розробку реальної політики, методології і практики з метою створення кращих норм і досягнення кращих результатів. Необхідно також виступати з ініціативою щодо бажаних змін політики, методології та практики через відповідні канали установ і організацій. Якщо необхідні цілі не досягнуті після того, як усі засоби були вичерпані, ініціювати звернення до вищих органів влади або громадськості, які зацікавлені у вирішенні проблеми [3].

Норми соціальної роботи щодо колег. Нормами передбачено, що соціальний працівник повинен визнавати освіченість, професійну підготовку і ефективність роботи колег і фахівців інших галузей, розширяти співробітництво з ними, яке має сприяти підвищенню ефективності послуг.

Для того щоб це співробітництво було плідним, слід визнавати різні погляди і практичний досвід колег із соціальної роботи та інших фахівців, висловлюючи критичні зауваження в коректній формі.

Соціальний працівник повинен відповідально виконувати встановлені обов'язки і завдання установ або організацій, робити внесок у розробку реальної політики, методології і практики з метою створення кращих норм і досягнення кращих результатів. Необхідно також виступати з ініціативою щодо бажаних

змін політики, методології та практики через відповідні канали установ і організацій. Якщо необхідні цілі не досягнуті після того, як усі засоби були вичерпані, ініціювати звернення до вищих органів влади або громадськості, які зацікавлені у вирішенні проблеми [3].

Отже, соціальний працівник повинен використовувати і створювати можливості для обміну знаннями, досвідом і думками з колегами, фахівцями інших галузей, а також волонтерів з метою взаємного вдосконалення.

Звичайно норми професійної етики встановлюють певні межі діяльності соціального працівника, вони визначають, що йому дозволено робити в ході виконання своїх службових обов'язків, а що заборонено.

Список використаної літератури:

1. Васильєв В. В. Соціальна робота на підприємстві. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 424 с.
2. Зверєва І. Д. Професійний етичний кодекс – нагальна вимога часу // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. 2003. №3. С. 33-39.
3. Коляда Н. М., Коляда Т. В. Соціальна робота на підприємстві: навч. посіб. / Н. М. Коляда, Т. В. Коляда. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 115 с.